

Vefrit fjármálaráðuneytisins

15. mars 2007

Hvers vegna reglugerð?

Hinn 14. febrúar sl. gaf fjármálaráðherra út reglugerð um veitingu heimildar til færslu bókhalds og samningar ársreiknings í erlendum gjaldmiðli. Reglugerðin er sett á grundvelli laga um ársreikninga þar sem kveðið er á um veitingu slíkrar heimildar. Eins og rakið var í pistli hér í vefritinu hinn 15. febrúar sl. er markmiðið með reglugerðinni að skýra nánar nokkur skilyrði laganna fyrir veitingu heimildar til uppgjörðs í erlendum gjaldmiðli. Því hefur hins vegar verið haldið fram í opinberri umræðu að undanförmu að fjármálaráðuneytið hafi ekki útskýrt hvers vegna reglugerðin var sett. Sjálfsagt er að bregðast við því. En fyrst þetta!

Því hefur verið haldið fram að með reglugerðinni sé verið að takmarka „sjálfsákvörðunarrétt fyrirtækja“. Hér gæti grundvallarmisskilnings. Samkvæmt ársreikningalögum er það meginregla að texti ársreiknings og samstæðureiknings skuli vera á íslensku og fjárhæðir tilgreindar í íslenskum krónum. Heimild til samningar ársreiknings í erlendum gjaldmiðli er því undantekning frá meginreglunni og er veiting slíkrar heimildar þar af leiðandi háð því að starfsemi viðkomandi félaga uppfylli nánar tilgreind lagaskilyrði.

Það sem fyrst og fremst knúði á um reglugerðarsetninguna var að við framkvæmd laganna hafði komið í ljós að þörf var á að skýra og útlísta nánar tiltekin ákvæði laganna. Skulu nefnd um þetta þrjú dæmi:

1. Í athugasemdum við frumvarp til laganna sem fyrst kváðu á um heimild til uppgjörðs í erlendum gjaldmiðli sagði að mikilvægt væri að félög sem hafa meginstarfsemi sína hérlendis geti sýnt fram á veruleg tengsl félags við tiltekinn gjaldmiðil til þess að heimild verði veitt. Í lagatextanum sjálfum segir að starfrækslugjaldmiðill sé sá gjaldmiðill sem meginhluti viðskipta félags eða samstæðu fer fram í. En hvað er meginhluti viðskipta? Þarf meira en helmingur viðskipta félags að vera í viðkomandi gjaldmiðli til þess að unnt sé að veita féluginu heimild til uppgjörðs í erlendum gjaldmiðli? Hér þurfti skýringa við. Reglugerðin skýrir áskilnað um að meginhluti viðskipta sé í viðkomandi gjaldmiðli á þann veg að í því felist ekki krafa um að meirihluti viðskipta sé í viðkomandi gjaldmiðli, heldur krafa um að viðkomandi gjaldmiðill vegi hlutfallslega mest allra gjaldmiðla í viðskiptum félags.
2. Eins og fram kemur hér að framan ræður vægi einstakra gjaldmiðla í viðskiptum félags úrslitum varðandi veitingu heimildar til uppgjörðs í erlendum gjaldmiðli. Löggin hafa hins vegar ekki að geyma bein ákvæði um það til hvaða þátta skuli litið við mat á því í hvaða gjaldmiðli viðskipti félags eiga sér stað, þótt að því sé víkið í athugasemdum með frumvarpinu. Þótti ástæða til að þessi viðmið kæmu fram í regluverkinu sjálfu. Er kveðið á um það í reglugerðinni að litið skuli heildstætt til tekna, gjalda, skulda og annarra viðskiptalegra þátta í rekstri viðkomandi félags.
3. Spurningar höfðu vaknað um það hvort félag gæti fengið heimild til uppgjörðs í erlendum gjaldmiðli ef þannig háttaði til að viðskipti félagsins væru í fleiri en einum erlendum gjaldmiðli, enginn einn þessara gjaldmiðla vægi meira í viðskiptum félagsins en íslenska krónan en samanlögð viðskipti í erlendum gjaldmiðlum væru hins vegar meiri en viðskipti viðkomandi félags í íslenskum krónum. M.ö.o. hvort líta ætti svo á að úrslitum ætti að ráða hvort vægi þyngra í viðskiptum félags íslenska krónan annars vegar eða erlendir gjaldmiðlar samanlagt hins vegar. Slíkur skilningur var ekki talinn eiga sér stoð í tilgangi eða texta ársreikningalaganna, enda áhersla þar lögð á vægi hvers gjaldmiðlils fyrir sig. Til þess að eyða öllum hugsanlegum vafa hér að lútandi var talið nauðsynlegt að kveða á um það í reglugerðinni að starfrækslugjaldmiðill merki þann gjaldmiðil sem vegur þyngst allra gjaldmiðla í viðskiptum félags en ekki einungis þann gjaldmiðil sem vegur þyngst

erlendra gjaldmiðla í viðskiptum félagsins. Er þetta í fullu samræmi við reikningsskilastaðla. Heimild til uppgjörðs í erlendum gjaldmiðli er því háð því að viðkomandi gjaldmiðill vegi hlutfallslega mest allra gjaldmiðla, að íslensku krónunni meðtalinni, í viðskiptum félagsins.

Í ársreikningalögum segir að ráðherra geti sett reglugerð um nánari skilyrði fyrir veitingu heimildar til uppgjörðs í erlendum gjaldmiðli. Með umræddri reglugerð hafa ekki verið sett ný skilyrði, heldur hafa lögbundin skilyrði verið skýrð nánar að því leyti sem þörf var talin á.

Áhrif breytinga á virðisaukaskatti á útsöluverð veitingahúsa

Í neysliverðskönnun Hagstofunnar í mars 2007 kom í ljós að verð á mat- og drykkjarvörum hafði lækkað um 7,4% frá febrúarmánuði og hafa aðgerðir til að lækka matvöruverð með lækkun virðisaukaskatts því almennt skilað sér í útsöluverði matvöru. Þegar lækkun á vöru-gjöldum og tollum hefur skilað sér út í verðlag má gera ráð fyrir 8,7% lækkun í heild. Mæling á verði veitingahúsa sýnir hins vegar að lækkun á virðisaukaskatti hefur ekki skilað sér jafn vel til neytenda, og var verð á veitingahúsum, kaffihúsum og börum óbreytt frá febrúarmánuði.

Í áætlun Hagstofunnar um áhrif breytinga á virðisaukaskatti og vöru-gjöldum er gert ráð fyrir að verð á hótélum og veitingastöðum lækki um 8,6%. Hér er um vegna meðalprósentu að ræða þar sem seld vara og þjónusta í þessum geira bar annars vegar 14% virðisaukaskatt (útleiga hótél- og gistihbergja) og hins vegar 24,5% á seldum veitingum. Að auki var í gangi endurgreiðslukerfi á virðisaukaskatti sem miðaðist við að hráefnishluti veitinganna bæri 14% virðisaukaskatt við endanlega sölu en þjónustuhlutinn væri í efra þrepinu. Með breytingunum 1. mars sl. var kerfið einfaldað og endurgreiðslur afnumdar um leið og öll seld vara og þjónusta í veitingageiranum var færð í 7% þrepnið að áfengi undanskildu sem áfram ber 24,5% virðisaukaskatt. Áhrifin af lækkun virðisaukaskatts ættu því að vera meiri í veitingaþjónustu en hið vegna meðaltal gefur til kynna.

Áætla má hvað verð á tilreiddum mat veitingahúsa ætti að lækka mikið vegna breytinga á virðisaukaskatti. Endurgreiðslukerfið sem var við lýði flækti málið og olli því að hlutfall hráefniskostnaðar í endanlegu söluverði skipti máli. Því minna sem þetta hlutfall er, því meiri á hin reiknaða verðlækkun að vera. Hér á eftir er tekið dæmi um rétt sem kostaði 1.000 kr. án virðisaukaskatts. Þar sem hlutdeild hráefnis er breytileg frá einum stað til annars eru sýndir 4 möguleikar þar sem matvælaaðföng vega frá 10% af endanlegu söluverði án virðisaukaskatts upp í 40%. Ekki er reiknað með innskatti af öðrum aðföngum en hráefni til matargerðar, en aðrar rekstrarvörur og launakostnaður hafa vissulega áhrif á heildarkostnað veitingasala og framlegð þeirra af sölu slíkrar þjónustu. Í meðfylgjandi töflu er verð með virðisaukaskatti síðan reiknað fyrir og eftir breytinguna. Þar kemur fram að miðað við lækkun virðisaukaskatts og einföldun kerfisins ætti verð tilreidds matar án áfengis að lækka á biliinu 8,6% til 12,7% án þess að rýra hlut veitingasala.

Dæmi: Söluverð tilbúins matar, 1.000 kr. án virðisaukaskatts

Hráefni, %	Hráefnis-kostnaður, kr.	Endurgr. v/matvæla-aðfanga, kr.	Verð með 24,5% vsk.	Nýtt verð með 7% vsk.	Breyting, %
10	100	16	1.245	1.087	-12,7
20	200	32	1.245	1.104	-11,3
30	300	47	1.245	1.121	-10,0
40	400	63	1.245	1.137	-8,6

Teikjur ríkissjóðs janúar

12 mánaða breyting (%)	2006	2007
Skattteikjur og trygg.gjöld	37,6	26,9
Skattar á teikjur og hagnað	54,3	17,8
Eignarskattar	11,2	-26,8
Skattar á vöru og þjónustu	14,2	56,2
Tryggingagjöld	15,0	15,7
Teikjur alls	37,6	25,9

Gjöld ríkissjóðs janúar

12 mánaða breyting (%)	2006	2007
Almenn opinber þjónusta	...	17,3
Heilbrigðismál	...	5,3
Alm.trygg. & velferðarmál	...	3,2
Efnahags- og atvinnamál	...	34,8
Menntamál	...	3,3
Gjöld alls	0,7	10,6

Afkoma ríkissjóðs janúar

Milljónir króna	2006	2007
Handbært fé frá rekstri	13.926	19.787
Hreinn lánsfjárfjöfnuður	12.849	-10.349
Afborgun lána	-4.049	-51
Brúttó lánsfjárfjöfnuður	8.470	-10.730
Lántökur	1.532	31.861
Greiðsluafkoma	10.002	21.131

Ýmsar hagtölur

12 mánaða breyting (%)	2006	2007
Verðbólga (mars)	4,5	5,9
Kjarnaverðbólga (mars)	4,2	6,5
Launavísitala (janúar)	8,3	10,1
Heildarvelta (jan.-okt. '06)	12,1	13,7
Smásöluvelta (jan.-okt. '06)	8,7	5,7
Atv.leyisi, árst.leiðr. (febr.)	1,4	1,1